

Doç. Dr. C. Coşkun
Küçüközmen

coskun.kucukozmen@ieu.edu.tr

IMF Türkiye Raporu

Uluslararası Para Fonu (IMF) Türkiye raporunu geçtiğimiz hafta internet sitesinden yayınladı. Raporun tam adı "Turkey: Financial System Stability Assessment" yani bir nevi Finansal İstikrar Raporu. IMF Raporu yeni bir rapor gibi algılanabilir ancak daha ilk sayfada "bu rapor 30 Kasım 2011 tarihli mevcut bilgilere dayanmaktadır" ifadesi yer almaktadır. Anlaşılan raporun tamamlanması ile kamuoyuna duyurulması arasında yaklaşık 10 aylık bir süre var. Ancak raporun açıklanmasının geciktirilmesi ile kazanılan 10 aylık sürede raporda işaret edilen kritik noktalara gerek ekonomi yönetimi gerekse siyasi yönetim tarafından el atılmış olma ihtimali dikkatlerden kaçmamalı. Böyle bir yaklaşım kötü müdür? Bence hayır! Nedeni ise "IMF'nin ekonomi politikası" başlığını taşıyacak bir başka yazı konusu olması.

Finansal istikrar ağırlıklı olarak yapılan değerlendirmeleri içeren raporda IMF şu hususları vurgulamış: (1) Cari açık bağlamında artan kredi genişlemesi makro-finansal risklerin artmasına neden oluyormuş. Her ne kadar TCMB bu gelişmelere kayıtsız kalmamışsa da önemli riskler hâlâ varlığını sürdürüyormuş. (2) Stres testleri sonuçlarına göre bankacılık sistemimiz kısa süreli sert şoklara dayanıklıymış, ancak, bu tür şokların uzun sürmesi durumunda dış kaynağa olan bağımlılığımız nedeniyle sistemimiz ciddi zorluklar yaşayabilirmiş. (3) Gelecekte karşılaşılabilecek risklere karşı daha güçlü bir makro-ihiyati politika çerçevesi oluşturulmasına ilişkin çalışmalarımız gayet tatminkâr görünüyormuş. (4) Bankacılık ve sigortacılık düzenleme ve denetim yapısı güçlendirilmiş ancak bu alanda halen ciddi boşluklar olduğu aşikârmış. Bu çerçevede temel risk unsurlarının denetimi, bankaların konsolide bazda denetimi ve sigorta denetiminde şeffaflığın artırılması hususlarının iyileştirilmesi gerektiği ifade edilmiş. (5) Türkiye'nin kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili konularda mevzuat bağlamında ilerleme kaydettiği ancak bu unsurlarla mücadelede yeterli ilerlemeyi yapamadığı vurgulanarak acilen bu konuya el atılması istenmiş.

Yukarıda yer alan beş tespiti ilişkin endişeler ve düzeltici önlemler (tavsiyeler) ise önceliklerine göre yüksek ve orta diye sınıflanmış. Bu satırlarda yüksek önceliğe ait olanlara yer vermek istiyorum: (1) Güçlü sermaye pozisyonu ve istikrarlı fonlama. (2) Şirketlerin yabancı para cinsinden net döviz pozisyonlarının risklilik seviyesinin değerlendirilebilmesi için gerekli veri ve bilginin sağlanması, koruma altına alınamayan (unhedged) pozisyonların risklerinin azaltılmasına ilişkin düzeltici önlemler (bu ikazıyla IMF döviz kurunda meydana gelebilecek beklenmedik oynamalara karşı şirketlerimizin korumasız durumda olduğu üstü kapalı olarak ifade etmiş). (3) Basel düzenlemelerinin daha etkin bir şekilde uygulanması. (4) Grup içinde yer alan risklerin kapsamının belirlenebilmesi açısından bankacılığın konsolide bazda denetimin güçlendirilmesi. (5) Sigorta sektörünün bir reforma tabi tutulması ve hesap verebilirliğinin net bir şekilde ortaya konulması. (6) Sigorta sektörünün yükümlülüklerini yerine getirebilmesini teminen erken uyarı sistemlerinin güçlendirilmesi. (7) Kara Paranın Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele konularında yetersizliklerin üstesinden gelmede yeterli ilerleme gösterilememiş olmasından dolayı bu konuda kapsamlı bir çalışmanın ve buna ilişkin niyetin bir an önce sergilenmesi.

Evet değerli okurlar, 50 sayfalık raporun temel bulguları ve tavsiyeleri bu yönde. Ancak rapor son derece değerli başka bilgileri de içeriyor. Raporunda risk kelimesi 169 defa, stres testi terimi 32 defa, terörizm kelimesi ise 7 defa kullanılmış. Özellikle risk yönetimi ve stres testi konularına verilen önem yapılan stres testi ve senaryo analizi çalışmaları ile güçlendirilmiş. Rapor, bankacılık sistemimizin şoklara karşı dayanıklı olduğunu vurgulamış. Ancak genel makroekonomik politikaların sistemi zora sokacak unsurlarına işaret ederek bu yönde uzun süreli şokların sistemi ciddi sorunlara sürükleyebileceğine işaret etmiş. Değerli okurlar, IMF Raporlarını taraflı ya da tarafsız gibi hissi yaklaşımlarla değerlendirmemek gerekiyor. Rapor ortada, hata varsa düzeltilmesi istenir. Zaten rapora mesnet teşkil eden verilerin çoğu rapora konu ülkeler tarafından sağlanıyor. Diğer bilgileri ise basından ya da yatırım bankalarının raporlarından derlemek mümkün. Hal böyle olunca raporları hazırlayanların analitik gücüne karşı siz de analitik gücünüzü kullanırsınız olur biter. IMF, derecelendirme kuruluşları ve benzeri diğer uluslararası kuruluşlarla gerilim yaşamak ne sağlıklı bir yaklaşım ne de çözümdür. Bugün haklılığınızı ortaya koyacak veri ve analiz imkânları mevcut, maharet bunları çok iyi kullanmak, elde edilen sonuçları bilimin ve mantığın süzgecinden geçirerek haklılığınızı ortaya koyacak farklı tespit ve değerlendirmelerde bulunabilmek. Bu nedenle ekonomi ve ilintili diğer dalların müfredatına IMF-101 kodlu dersin dahil edilmesi geleceğin iktisatçılarının kalitesine ciddi katkıda bulunacaktır. İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde son iki yıldır ITF208 kodlu Finansal Makroekonomi dersi kapsamında bu konuyu öğrencilerimle birlikte yakından ele almakta olduğumu da bu vesileyle paylaşmak isterim.